

01 πολιτική

Εδώ είναι Βαλκάνια...

► Η Γκίλφοϊλ (η νέα Πιουριφόι, όπως είχαμε γράψει την άνοιξη) προωθείτο αέριο συμφερώντων Τραμπ, κι αυτός αερίζεται στις μούρες μας... Η Αλβανία και η Ελλάδα τα έχουν κατεβάσει, και ο ΑΚΤΩΡ τρώει τον άμπακο εις βάρος μας.

► Ο Ρουμάνος, που ήταν πρόθυμος πρωθυπουργός, κάτι ψέλλισε για ακριβότερο αέριο (από το ήδη ακριβό αμερικάνικο εις βάρος του φτηνού ρωσικού), και οι Αμερικάνοι τον έστειλαν σπίτι του. Η νυν «υπηρεσιακή» κυβέρνηση τα πάει πολύ καλά.

► Ο περήφανος Ελλαδίτης, που συνέτρωγε με την Γκίλφοϊλ όταν αυτή είπτε ότι μπορεί να κάνει το ίδιο και στην Ελλάδα, αντέδρασε σθεναρά. Της είπτε κάτι σε στίλ «δεν θα μάς κάνετε ό,τι θέλετε, αλλά θα κάνουμε ό,τι θέλετε».

► Παρεμπιπτόντως, ο αμερικανολομπίστας Ελληνέζος Μαραφέτος, επίσης συνδαιτυμόνας της Γκίλφοϊλ, έγινε άρχων του Πατριαρχείου. Αθεόφοβοι...

► «Ασπίδα Θάρρους 2026» λέγεται η άσκηση Αλβανίας-Κοσόβου-Κροατίας, αλλά η τριάδα έχει μόνο το είδος θάρρους που επιτρέπουν οι ΗΠΑ.

► Ιδρύεται μονάδα drones στον Βουλγαρικό στρατό. Πρώτα-πρώτα θα στρατολογηθούν τα παιδιά που πετάνε σαίτες στο σχολείο.

► Οι Ιταλοί σχεδιάζουν στρατιωτικές εγκαταστάσεις στο Δυρράχιο Αλβανίας. Κάθε ομοιότητα με την απόβαση του 1939 δέον να θεωρηθεί τυχαία.

► Θα ιδρυθεί Κέντρο Τουρκικών Σπουδών στο International Balkan University των Σκοπίων, το οποίο θα ερευνά τις σχέσεις Τουρκίας-Βαλκανίων. Κάθε ομοιότητα με την Οθωμανική διείσδυση δέον, επίσης, να θεωρηθεί τυχαία.

► Η Κοσοβάρη πρώην επικεφαλής των μουσικών υπηρεσιών απελύθη από τον πρωθυπουργό της. Μετά την προσέλαβε ο Ράμα για το ίδιο πόστο, κι αυτή τα έφτιαξε με έναν μαφιόζο. Ό,τι μπορεί κάνει ο καθεὶς και η καθεμία.

► Κι ενώ ξεπερνούν τους 4 μήνες οι διαδηλώσεις στην Αλβανία, ο Ράμα απεκάλεσε τους διαδηλωτές «υστερικές κότες». Ξεχειλίζει η κουλτούρα του «σοσιαλιστή» από τα μπατζάκια του.

► Το αστείο (ύστερα από τόση στήριξη από ΗΠΑ-Ε.Ε.-Ιταλία-Ελλάδα) είναι η σιγουριά πως όπου να 'ναι πέφτει. Από αφέλεια δεν ξεμείναμε ποτέ στα Βαλκάνια. Ούτε από ποπ κορν.

► Η Ελλάδα θα παραδώσει τα οστά της οικογένειας του τσάρου Σαμουήλ στη Βουλγαρία. Διαμαρτύρεται βέβαια η σκέπη Μακεδονία, που τον θεωρεί –και αυτόν!– δικό της. Κανονικά η μόνη που δικαιούται να διαμαρτύρεται είναι η Αρμενία, καθότι όλη η οικογένεια του Σαμουήλ ήταν Αρμένιοι.

► Λεπτομέρεια: η φτηνιάρικη συμφωνία ανταλλαγής των οστών με μόλις 48 ελληνικά κειμήλια από τις χιλιάδες που είχαν κλαπεί από τον Βουλγαρικό στρατό κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο νομιμοποιεί την κλοπή, απαλλάσσοντας τη Βουλγαρία από την υποχρέωση επιστροφής των υπόλοιπων κλεμμένων...

Από την Εξάρτηση στον Αναδασμό

■ του **Ηλία Καραβόλια**

Δεν νομίζω να σοκαρίστηκαν πολλοί από την είδηση της Wall Street Journal για τις δηλώσεις της πρέσβειρας περί «κυβερνήσεων που τις ρίχνουμε όποτε θέλουμε», συμπεριλαμβανομένης και της ελληνικής, στο πλαίσιο ενεργειακών συμφωνιών με συγκεκριμένα εγχώρια και διεθνή μονοπώλια.

Παλιά μου τέχνη κόσκινο για τις ΗΠΑ, ας μην κάνουμε τους έκπληκτους, αφού αυτό έκαναν πάντα όταν έπρεπε να γράψουν κέρδη τα αμερικανικά κεφάλαια σε περιοχές συμφερώντων με αγωγούς ενέργειας – και να συγχρονιστούν ίσως με τα διεθνή πολεμικά σχέδια τους. Άλλο όμως είναι το μείζον: το ότι δεν μπορούμε σήμερα να ερμηνεύουμε την ηγεμονία ισχύος του αμερικανικού παράγοντα (ή και του ρωσικού, αλλά και του ασθενέστερου γεωπολιτικά ευρωπαϊκού παράγοντα) με το να επιστρέψουμε απλά και μηχανικά στις θεωρίες της εξάρτησης των δεκαετιών του Ψυχρού Πολέμου – ούτε καν για τα Βαλκάνια.

Ο κόσμος μέσα στον οποίο διαμορφώθηκαν εκείνες οι συνθετες αλλά ισχυρές εξαρτήσεις έχει αλλάξει, και έχουμε περάσει στη μετα-διπλωματική εποχή των αλληλένδετων συμφερώντων (γεωοικονομικών-γεωπολιτικών). Οι κοινωνίες δεν μπορούν να ξεχωρίσουν μέσα σε μια σκόπιμη θολούρα σύγχυσης (με πλανητάρχη έναν μεγαλοεπιχειρηματία και υπουργούς-συμβούλους του καπιταλιστές) το «μεγάλο κεφάλαιο» από τη «μεγάλη δύναμη» (όταν π.χ. ταξιθεύουν με τζετ ολιγαρχών πρέσβεις ή κρατικοί διπλωμάτες). Το δε βολικό ερμηνευτικό σχήμα «έτσι ήταν πάντα τα πράγματα» και η εύκολη καταγγελία του αδηφάγου δολαριακού καπιταλισμού, δεν στέκουν (τουλάχιστον μόνα τους) εάν δεν κατανοήσουμε ότι το ενεργειακό και τεχνολογικό παγκόσμιο παίγνιο προηγείται της ισορροπίας ισχύος στο γεωπολιτικό σκηνικό (αν δεν κατανοήσουμε δηλαδή τι σημαίνει π.χ.

Chevron στις ΗΠΑ, Gazprom στη Ρωσία ή οι δικές μας εδώ σε Ευρώπη-Ελλάδα βιομηχανίες, σε σχέση με την εκάστοτε ομάδα εξουσίας). Όπως γράφει περιγραφικά και εύστοχα ο Ρούντι Ρινάλντι: «Η παγκοσμιοποίηση μετά τα 80's δημιούργησε ένα πυκνό πλέγμα αλυσίδων παραγωγής και αξίας, χρηματοπιστωτικών ροών, ενεργειακών δικτύων, εμπορικών δρόμων, τεχνολογικών συστημάτων, ψηφιακών υποδομών και φυσικά μετακινήσεων ανθρώπων. Η παραγωγή ενός προϊόντος μπορεί να διασπάται σε πολλές χώρες, το κεφάλαιο να μετακινείται σε ελάχιστο χρόνο, και κρίσιμες υποδομές μιας χώρας να ελέγχονται από επιχειρήσεις και κέντρα αποφάσεων που βρίσκονται χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά». Για ένα διάστημα αυτή η πραγματικότητα διαβάστηκε ως πορεία προς έναν κόσμο αυξανόμενης «αλληλεξάρτησης», στον οποίο οι παλιές έννοιες της εθνικής οικονομίας, της κυριαρχίας και τελικά της ίδιας της εξάρτησης θα έχαναν βαθμιαία τη σημασία τους. Οι εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών έδειξαν όμως κάτι διαφορετικό: Οι παγκόσμιες ροές και αλυσίδες, όπως η διπλωματία των αγωγών αλλά και των εξοπλισμών, δεν κατάργησαν τις σχέσεις ισχύος – έγιναν οι ίδιες πεδία άσκησης ισχύος. Σήμερα η παγκοσμιοποίηση συνυπάρχει με έναν οξύτατο γεωπολιτικό και οικονομικό ανταγωνισμό. Πόλεμοι, κυρώσεις, ενεργειακές κρίσεις, ανταγωνισμός για πρώτες ύλες και τεχνολογική υπεροχή, έλεγχος θαλάσσιων δρόμων, αναδιάταξη παραγωγικών αλυσίδων και δημιουργία νέων οικονομικών και γεωπολιτικών συσπειρώσεων συγκροτούν ένα περιβάλλον συνεχών ανακατατάξεων. Βρισκόμαστε –με λίγα λόγια– μπροστά σε έναν ευρύτερο «αναδασμό». Ουσιαστικά τα οικόπεδα (ενεργειακά, σπανίων γαιών, κατασκευών) μέσα στα κράτη, έκαναν τις χώρες να γίνουν χώροι. Μέσα

σε αυτό το τοπίο, το ζήτημα της εξάρτησης και της «αγκύρωσης» χωρών από ηγεμονίες και ολιγοπώλια (όπως το ενεργειακό δέσιμο με ΗΠΑ ή με Ρωσία π.χ.) επανέρχεται με νέους όρους, χωρίς να εξαφανίζεται όμως η συνθήκη που το επαναφέρει – δηλαδή το μεσομακροπρόθεσμο όφελος του μεγάλου βιομηχανικού κεφαλαίου. Λέει ο Ρινάλντι: «Ακόμα κι όταν μια χώρα συμμετέχει στις διεθνείς ροές, το κρίσιμο είναι με ποιους όρους συμμετέχει. Ποιος ελέγχει τις στρατηγικές της υποδομές; Πόσο εξαρτάται ενεργειακά, τεχνολογικά και παραγωγικά; Ποιος αποφασίζει για τις βασικές οικονομικές της επιλογές; Πόσο μπορεί να διαφοροποιήσει τις διεθνείς της σχέσεις; Πόσο ευάλωτη είναι σε διακοπές αλυσίδων, κυρώσεις ή γεωπολιτικές πιέσεις; Τι παράγει η ίδια και τι αναγκάζεται να εισάγει; Και κυρίως: διαθέτει τη δυνατότητα να αλλάξει τη θέση που της έχει αποδοθεί στον διεθνή καταμερισμό και τον γεωπολιτικό αναδασμό;

Εδώ βρίσκεται το σύγχρονο περιεχόμενο της έννοιας βαθμολογίας κυριαρχίας». Γνώμη δική μου είναι, για να προσθέσω στις απόψεις του Ρούντι Ρινάλντι, ότι απόλυτη κυριαρχία ή έστω ανεξαρτησία στον σημερινό κόσμο, με τους όρους των δεκαετιών εκείνων πριν εξαπλωθεί το δολάριο με την απελευθέρωση του από τον χρυσό (1971), είναι μάλλον μη δυνατή ή μη εφικτή στον επιθυμητό βαθμό – και ο νοών νοείτω. Το ζήτημα είναι λοιπόν πώς οδηγείται (διπλωματικά και γεωπολιτικά) μια μικρή περιφερειακή χώρα (αυτό είναι η Ελλάδα, και ας λείπουν οι εθνικές ονειρώξεις) σε «ελεγχόμενη εξάρτηση» και σε προσπάθεια «ήπιας και έξυπνης προσαρμογής» στο ευρύτερο τοπίο του πλανητικού και γεωοικονομικού αναδασμού – αναγκαστικά μαζί με τα «εθνικά» μονοπώλια ή ολιγοπώλιά της (αρκετά μετά οι κυβερνήσεις να τα «ωθήσουν» στη μέγιστη δυνατή διάχυση οφέλους προς την ελληνική οικονομία).